

Ved Karl XIIIs død

Svenskenes beleiring av Fredriksten gjorde festningen i Halden til et viktig sted i europeisk historie. Karl XIIIs død den dystre kvelden 11. september 1718, fanger fremdeles oppmerksomheten langt ut over Norges grenser. Men hva skjedde egentlig da heltekongen stupte? Hvordan ble beleiringen gjennomført? Er kartene og kildene til å stole på? Gjennom generasjoner er bøker blitt skrevet om hendelsene, og fantasifulle påstander kastet ut. Med det eksisterende landskap som innfallsvinkel legger Kjeld Th. Magnussen frem nye synspunkter på de dramatiske begivenhetene som fant sted på den berømte festningen.

Les hva NRK, Østfold skriver om boken til Kjeld Th. Magnussen, som er støttet av prosjektet Kongeveien både med økonomisk bidrag og med fotografering av gamle kart fra Det Kongelige bibliotek i København og Nasjonalbiblioteket i Oslo.

Historien om Karl XII og Fredriksten festning er både haldensernes egen lokalhistorie, og samtidig verdenshistorie. Forfatteren, Kjeld Th. Magnussen, er sterkt kritisk til tidligere presenterte fakta og kartverk i forbindelse med slaget ved Fredriksten festning, der Karl XII ble drept.

Foto: Illustrasjon bokens forside Valdisholm Forlag

Kjeld Th.Magnussens bok "Ved Karl XIIIs død. Fredrikstens beleiring 1718 - myter og fakta" slakter gamle myter om svenskekongens død, og kritiserer kart og fakta.

Av

[Rainer Prang](#)

Publisert 16.04.2007 11:11

Kjeld Th.Magnussens presenterer sin bok "Ved Karl XIIIs død. Fredrikstens beleiring 1718 - myter og fakta" kommende lørdag.

- Det er en bok som sterkt kritiserer gamle fakta, kartverk og myten om at Karl XII var en heltkonge, sier forlegger Tore Stubberud i Valdisholm forlag til NRK.

Mytene rundt Karl XII er mange, og det samme gjelder hvordan han døde, og hva som skjedde under kampene i Halden i 1718, da krigerkongen ble drept.

Foto:Rainer Prang/NRK

En brutal mann

Historien om Karl XII og Fredriksten festning er både haldensernes egen lokalhistorie, og samtidig verdenshistorie.

Kong Karl XII var på begynnelsen av 1700-tallet en fryktet hærfører, og la under seg store deler av Europa.

Dels brukte han svenske soldater, som var utkalt i krig delvis mot sin vilje, men han benyttet også profesjonelle leiesoldater, som knuste motstanderne der de rykket frem.

- I Sverige omtales Karl XII som "heltkongen" eller "krigerkongen". Det er langt i fra sannheten, sier Tore Stubberud.

I Kjeld Th.Magnussens bok beskrives Karl XII, som ble konge i 1697 i en alder av 15 år, som

en brutal mann.

- Dette er en bok som ikke er særlig hyggelig lesning for svenskene, sier Stubberud til NRK.

Krigerkongens død ved Fredriksten festnings murer ble for Sveriges del slutten på en epoke som stormakt.

Avfeier "knappe-teorien"

Det var en "helt vanlig dag på jobb" for de svenske og utenlandske soldatene og offiserene i desember 1718.

Også for Karl XII, som hadde drevet sine hærstyrker i 18 år fra slag til slag rundt i det meste av Europa, var det å være i krig "helt vanlig".

Da han ble drept lå han sammen med sine soldater i skyttergravene ved Fredriksten festning i Halden.

Gjennom årene er det skrevet atskillige bøker, og forsket mye på hvordan kongen døde. Ble han skutt av sine egne eller var det nordmennene som skjøt ham ?

Døde han av en kule eller ble han skutt med en knapp ?

- I Magnussens bok avfeies teorien om "knappe-skuddet". Karl XII døde i krig. En krig han selv hadde startet. Punktum, sier Tore Stubberud.

Forlegger Tore Stubberud beskriver det som lite ærerikt det som skjedde etter at Karl XII ble drept ved Fredriksten festning.

Maleri av Gustaf Cederström i 1884

Stjal pengene etter kongens død

Det er heller ikke mye heroisk ved de svenske offiserenes adferd, ifølge Stubberud.

Tidligere er det skrevet mye om at de sultne og slitne soldatene fikk sin del av krigskassen, og at de deretter kunne vende hjem.

- Sannheten er at de høyerestående svenske offiserene, få minutter etter kongens død ved Fredriksten, stjal pengekassen og forduftet, sier Stubberud.

Kritisk til fakta og kartverk

- Kjeld Th. Magnussen er lommekjent på Fredriksten festning. Vi har dessuten skaffet tilveie kartverk fra andre steder i Europa, og det er ikke tvil om at mange av de fakta som er lagt på bordet fra tidligere av utraderes i denne boken, sier Stubberud.

Også de muntlige skildringene av hvordan slaget ved Fredriksten er Magnussen sterkt kritisk til, og det ligger mye forsknings- og etterforskningsarbeide bak boka som lanseres lørdag.

Foruten besøk hos begge bokhandlerne i Halden og signering, vil Kjeld Th. Magnussens nye bok om den svenske krigerkongens endelikt bli presentert hos Idd og Enningdalen Historielag i samarbeid med Valdisholm forlag i Svenskestua på Gamle Prestebakke lørdag.